

A magyar tisztképzés rövid története

Az 1808. évi VII. törvénycikkkel lépett életbe a magyar katonai felsőoktatás első törvénye, amely rendelkezett a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia felállításáról, de a tisztképzés csak az 1867-es osztrák-magyar kiegyezés után indult meg. Az 1872. évi XIV. törvénycikk értelmében az intézményben a Magyar Királyi Honvédség részére a honvédek tanfolyamrendszerű képzése és a tisztek továbbképzése folyt. 1883-tól átalakult a képzés és az ide jelentkező ifjabból négy év alatt képeztek tiszteket. 1897-ben ismét átalakult a tisztképzés rendszere. A XXIII. törvénycikk arról rendelkezett, hogy a Honvédség tisztjeit a Ludovika Akadémia 3 évfolyamos képzésén, egy 3 évfolyamos honvéd főreáliskolában Sopronban és két 4 évfolyamos honvéd hadapródiskolában Pécsen és Nagyváradon képezték.

Trianont követően a békediktátum értelmében csak egy intézményben folyhatott tisztképzés és ez a Ludovika Akadémia volt, mely 1920-tól áttért a 4 évfolyamos főiskolai képzésre. Emellett rejtett tisztképzés is folyt. 1928-tól a pécsi főreál iskolát tisztképző főiskolává alakították át Közrendészeti Akadémia néven. A polgári főiskolai végzettséggel rendelkezőket az 1928 decemberében Pécsen és az 1930 januárjában Egerben megnyitott Vámórtiszt- Képző Iskolán készítették fel a tiszti hivatásra. Az 1927/28-as tanévtől a végzősök közül 20 fő önként jelentkező Szombathelyen repülő tanfolyamot végzett. Avatásuk után a Légügyi Hivatalhoz kerültek, ahol 2 éves továbbképzés után kerülhettek a légierő állományába.

1931/32-es tanévtől a pécsi Zrínyi Miklós Akadémia beolvadt a Ludovika Akadémia állományába, mely ezután két tanulmányi főcsoportban folytatott tisztképzést. Az Akadémia pesti épületében gyalogsági, lovassági és tüzér, Budán a hűvösvölgyi objektumban pedig repülő, híradó, műszaki és folyamőr képzés folyt. Az 1939/40-es tanévtől három katonai főiskola működött. A honvéd Ludovika Akadémián a gyalogság, lovasság és tüzérség, a Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémián a műszaki vonatkozású csapatnemek és csendőrség, a Horthy Miklós Honvéd Repülő Akadémián a légierő tisztjeit képezték.

A trianoni békediktátum határozottan tiltotta a vezérkari tisztek képzését, ezért ez is rejtetten folyt. A **Hungária körúton a Pálffy tüzér laktanyában** (a NKE HHK jelenlegi campusa) jött létre 1920 szeptemberében a magyar királyi Honvéd Hadiakadémia, fedőnevén Hungária körúti tiszti szálló, ahol 1927-ig Tiszti Továbbképző Tanfolyam, majd m. kir. Budapesti Honvéd Szabályzatismertető Tanfolyam, végül 1939-től 1945-ig Magyar Királyi Honvéd Hadiakadémia néven működött a vezérkari tisztképző.

A második világháború befejezése után a Magyarországon működő Szövetséges Ellenőrző Bizottság a békeszerződés aláírásáig megtiltott mindenfajta tisztképzést.

Csak 1947-ben indulhatott meg a Honvéd Hadiakadémián a vezérkari tisztképzés, a Honvéd Kossuth Akadémián a csapattisztek, a Honvéd Hadbiztosi Akadémián a gazdasági tisztek, a **Honvéd Petőfi Nevelőtiszti Akadémián** pedig a nevelőtisztek képzése.

1948-ban a PILIS hadrend bevezetésével jelentősen megnőtt a Honvédség létszáma, ami hatalmas terhet rótt a tisztképzésre. A szárazföldi haderőnem tisztjeinek képzése a Kossuth Akadémián megalakult három kiképző ezredben folyt, a repülőtisztakat Mátyásföldön, a folyamőröket pedig a Dunai Flottilla bázisán, Újpesten képezték. Az Akadémia létszáma 1948 novemberében 4811 fő volt. A tervezett 2 éves képzést 1948-tól lerövidítették és elsősorban a gyakorlati oktatásra helyezték a hangsúlyt. **1949-ben a Honvéd Kossuth Akadémia befejezte működését** és – nagyrészt oktatói állománya szétesztásával – **az ország különböző városaiban 17 fegyvernemi tiszti iskola jött létre**. A tiszti iskolások jelentős részének nem volt középfokú végzettsége, mert ez csak 1955-től lett felvételi követelmény.

1953 után megkezdődött a hadsereg leépítése, melynek következményeként a tiszti iskolákat összevonták. 1956-ban már csak a Kilián Repülő Tiszti Iskola, a Dózsa Lövész és Páncélos Tiszti Iskola, a Kossuth Tüzér Tiszti Iskola, valamint a Zalka Híradó és Műszaki Tiszti Iskola működött. A parancsnoki állomány magasabb szintű képzése 1950-től a Honvéd Akadémián folyt, ami 1955. 03. 15-én felvette a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia nevet. **A politikai tisztoké pedig a Petőfi Sándor Katonai Politikai Akadémián történt.**

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után a **Petőfi Akadémia a ZMKA társadalomtudományi tagozata lett. 1957-ben a Dózsa, Kossuth és Zalka tiszti iskola összevonásával létrejött az Egyesített Fegyvernemi Tiszti Iskola**, ahol 1960-tól 4 évre emelték a képzési időt, s a végzett tisztok 1964-től tanári diplomát is kaptak. A Kilián pedig Repülő Kiképző Központtá alakult át.

1967. szeptember 1-jével a tisztképzés átalakult és három katonai főiskola kezdte meg működését, a Kossuth Lajos Katonai Főiskola Szentendrén, a **Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola Budapesten** és a Kilián György Repülő Műszaki Főiskola Szolnokon.

A Zrínyi Miklós Katonai Akadémián 1962-ben indult el a doktori képzés. 1971-től az egyetemi végzettséggel egyenértékűnek ismerték el az Akadémián szerzett diplomát, majd 1985-től egyetemi rangot kapott. Az 1990-es évek közepétől a katonai főiskolák további sorsa szorosan összekapcsolódott a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel, amely 1996. szeptember 1-jével alakult meg a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia jogutódjaként.

Az új egyetem kivált a Magyar Honvédség hadrendjéből és önálló állami felsőoktatási intézményként a honvédelmi miniszter irányítása alá tartozott. Megalakulásával egyidejűleg – beolvadással – megszűnt a Kossuth Lajos Katonai Főiskola és a Szolnoki Repülőtiszt Főiskola önállósága. Az egyetem három bázison kezdte meg működését Budapesten, Szentendrén és Szolnokon.

Az akkreditált egyetemnek 1999 végéig két kara volt, a Hadtudományi-, valamint a Vezetés- és Szervezéstudományi Kar. **2000 januárjától a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola az egyetem önálló főiskolai karaként működött tovább**. A hatékonyság fokozása érdekében **2004. szeptember 1-jétől áttértek a 2 karos egyetemi szervezetre. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem hallgatói a Kossuth Lajos Hadtudományi Karon és a Bolyai János Katonai Műszaki Karon folytathatták tanulmányaikat**. A két karon összesen három alap- és öt mesterképzési szakon, ezeken belül 27 szakirányon folyt

képzés. Az egyetemen két doktori iskola működött, a Hadmérnöki Doktori Iskola és a Hadtudományi Doktori Iskola.

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem létrehozásával kapcsolatos egyes feladatok során felülvizsgálták a honvéd tisztekkel szemben támasztott megújított követelményrendszert, a tiszti alapképzés főbb tartalmi követelményeit, az új előmeneteli rendszer elveinek megfelelő át- és továbbképzési rendszer főbb követelményeit, valamint a rekonverziós képzésekre vonatkozó javaslatokat.

Előtérbe kerültek a vezetői, kommunikációs, közszolgálatiással összefüggő igények és visszaszorultak a „mérnöki” követelmények. Ennek megfelelően a későbbiekben csak a katonai képzési ágban, három alapszakon (katonai vezetői, katonai logisztika, katonai üzemeltetés) és három mesterszakon (katonai vezetői, katonai műveleti logisztika, katonai üzemeltetés) folyhatott képzés.

2011. február 1-jén ünnepélyes keretek között, önálló katonai szervezatként létrejött az MH Ludovika Zászlóalj. Ezzel a Karon tanuló hallgatók létfeltételei is jelentősen megváltoztak: a ZMNE katonai kollégiumi rendszere megszűnt, helyette a Magyar Honvédség (MH) Ludovika Zászlóalj – hadrendi elemként – folytatta a honvéd tisztjelöltek szervezetszerű kiképzését, katonai szocializációját. Az előjárói, fenntartói elvárás alapvetően változtatott a Kar szervezeti hierarchiáján és az oktató-nevelő munka feltételein is: a tisztjelöltek már nem tartoznak a szakmai képzésüket végző tanszékhez.

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem létrehozásáról a Kormány 1278/2010. (XII. 15.) sz. határozatában döntött, létesítéséről a 2011. évi XXXVI. törvény rendelkezik.

2012. január 01-én megalakult a Nemzeti Közsolgálati Egyetem, ezen belül a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar. A jogelőd ZMNE Hungária körúti objektuma 2012. április 24-én vette fel a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus nevet.

(<https://hhk.uni-nke.hu/karunkrol/bemutakozas/tortenet/a-kar-tortenete>)